

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТА І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С. МАКАРЕНКА
Кафедра дошкільної і початкової освіти

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ІНСТРУКТИВНО-ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИРОБНИЧИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАКТИК
В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 013 ПОЧАТКОВА ОСВІТА

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 013 Початкова освіта
освітня програма Початкова освіта

СУМИ – 2025

Видається згідно з рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол № 9 від «24» березня 2025 р.)

Рецензенти:

Нагорна Наталія, директор КУ Піщанської загальноосвітньої школи I-II ступенів м. Суми Сумської області.

Крившенко Ліна, кандидат педагогічних наук, учитель-методист, спеціаліст вищої категорії, учитель початкових класів КУ Сумська спеціалізована школа I-III ст. № 25, м. Суми Сумської обл.

M54

Методичні рекомендації та інструктивно-інформаційні матеріали до виробничих педагогічних практик в закладах загальної середньої освіти для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта / укладачі **С.М. Кондратюк, Н.М. Павлущенко**. Суми, СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2025, 49 с.

У пропонованих інструктивно-методичних матеріалах подано інформацію до виробничих педагогічних практик в закладах загальної середньої освіти для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта, яка здійснюватиметься в 1-2 та 3-4 класах окремо. Рекомендації спрямовано на уможливлення адекватно організувати у здобувачів вищої освіти виробничу педагогічну практику, схарактеризувати її структуру, детально упорядкувати мету, окреслити завдання, визначити критерії оцінювання. Пропонована розробка включає інформативні методичні матеріали до проведення уроків у початковій школі, інструктивно-методичні матеріали розроблено у відповідності до робочої програми і чинної освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 013 Початкова освіта.

© Кондратюк С.М., Павлущенко Н.М., 2025
© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАКТИЧНУ ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СУМСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА	6
1.1. Мета і завдання виробничих педагогічних практик в закладах загальної середньої освіти	6
1.2. Програмні компетентності	10
1.3. Програмні результати навчання	12
РОЗДІЛ 2. ВИДИ І ЗМІСТ ВИРОБНИЧИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАКТИК В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 013 ПОЧАТКОВА ОСВІТА	15
2.1. План проходження виробничих практик	15
2.2. Практичні рекомендації щодо організації виробничих педагогічних практик в умовах змішаного навчання	20
2.3. Загальні критерії оцінювання професійно-практичних досягнень магістрантів-практикантів.....	23
2.4. Зразок звітної документації до виробничих педагогічних практик в закладах загальної середньої освіти (1-2, 3-4 класи)	27
ДОДАТКИ	29
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	46

ВСТУП

Виробничі педагогічні практики в закладах загальної середньої освіти в 1-2 та 3-4 класах є невід'ємною складовою освітнього процесу, в ході якого втілюється безпосереднє поєднання і реалізація теоретичних знань, що отримують здобувачі вищої освіти на заняттях з їх практичною діяльністю в якості чинних вчителів початкових класів Нової української школи. Це уможливило, з одного боку, закріплення і поглиблення знань з теоретичних основ викладання в початковій школі, а з іншого – набути вміння і навички необхідні для результативного здійснення функцій в майбутній професії.

Проведення виробничих практик магістрантів регламентується Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка, розробленим на основі:

- ✓ Закону України «Про вищу освіту»;
- ✓ Закону України «Про освіту»;
- ✓ Положення Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України;
- ✓ Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка;
- ✓ Положення про перезарахування результатів навчання у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка;
- ✓ Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка;
- ✓ Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка;
- ✓ Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка, затвердженого наказом Сум ДПУ імені А.С. Макаренка.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітнього ступеня «Магістр» і є професійно орієнтованою завершальною ланкою практичної підготовки, яка проводиться в II та III семестрах.

Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти (1-2 класи) проводиться у II семестрі. Тривалість означеного виду практики – 4 тижні, кількість годин – 180, кількість кредитів – 6. Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти (3-4 класи) проводиться у III

семестрі. Тривалість означеного виду практики – 6 тижнів, кількість годин – 270, кількість кредитів – 9, що визначено в навчальному плані підготовки магістра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка освітньо-професійної програми Початкова освіта.

Змістова наповненість, етапи і форми проведення виробничих педагогічних практик в закладах загальної середньої освіти, що здійснюватимуться в 1-2 та 3-4 класах НУШ, визначаються розробленими кафедрою дошкільної і початкової освіти Робочими програмами, структурні складові яких відповідають навчальному плану та освітньо-професійній програмі Початкова освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Основними інструктивно-інформативними та навчально-методичними матеріалами для здобувачів вищої освіти, керівника практики Університету, директорів ЗЗСО (баз практики) є офіційні нормативно-правові документи Університету і Робочі програми, відповідно до яких планується, структурується і регламентується функціональна діяльність практикантів і професійна діяльність викладачів кафедри дошкільної і початкової освіти у період освітнього процесу, що здійснюється на базах практики. Нормативно-правова база передбачає доступ до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів, у тому числі в мережі Інтернет. Робоча програма дає певне уявлення про систему практичної підготовки за спеціальністю, формує у здобувачів вищої освіти практичні навички професійної діяльності з обраного фаху.

Виробничі педагогічні практики студентів спеціальності 013 Початкова освіта проводяться в закладах загальної середньої освіти (початкова ланка) згідно з укладеними Угодами (Договорами), які відповідають профілю підготовки та вимогам програми практики за місцем проживання здобувачів вищої освіти, а також майданчиками їх майбутнього працевлаштування.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАКТИЧНУ ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СУМСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

1.1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАКТИК В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Опис практик.

Виробничі педагогічні практики в закладах загальної середньої освіти є обов'язковими компонентами процесу фахової підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, важливими етапами їхнього професійного зростання. Означені види виробничої практики покликані забезпечувати встановлення безпосереднього зв'язку між теоретичними знаннями та практичними вміннями, сприянні формуванню інтегральної, загальних та спеціальних (фахових) компетентностей.

Мета виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти (1-2 класи) – вдосконалення практично значущих умінь і навичок, закріплення й поглиблення фахових знань, професійних якостей, оволодіння системою загальних та спеціальних компетентностей, достатніх для успішного здійснення професійної діяльності вчителя початкових класів Нової української школи при організації освітнього процесу в 1-2 класах закладів загальної середньої освіти.

Мета виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти (3-4 класи) полягає в удосконаленні практично значущих умінь і навичок організації освітнього процесу в 3-4 класах закладів загальної середньої освіти, формуванні в здобувачів вищої освіти позитивної мотивації за обраним фахом, розвитку професійних якостей, виконання посадових обов'язків учителя початкових класів закладів загальної середньої освіти, набуття досвіду педагогічної діяльності.

Завдання виробничих практик:

✓ ознайомити здобувачів вищої освіти з нормативно-правовою базою початкової освіти, специфікою організації роботи закладів загальної середньої освіти в умовах карантину, воєнного стану, особливостями ведення шкільної документації;

✓ поглиблювати у здобувачів вищої освіти здатність спостерігати, аналізувати, узагальнювати, а також використовувати передовий педагогічний досвід, накопичений педагогічним колективом бази практики

щодо проведення уроків, здійснення позакласної роботи, ігрової діяльності, режимних моментів тощо;

✓ залучити магістрантів до вивчення змісту і системи планування навчальної роботи учителя початкових класів з подальшим вдосконаленням педагогічних вмінь і навичок для здійснення освітнього процесу в 1-2 та 3-4 класах закладів загальної середньої освіти;

✓ планувати та виконувати професійно-педагогічні види діяльності вчителя 1-2 та 3-4 класів з навчальної (проведення уроків і позаурочних занять), виховної (планування виховної роботи та проведення її з учнями), методичної (участь в роботі методичного об'єднання вчителів початкової школи) роботи;

✓ стимулювати особистісно-мотиваційну готовність здобувачів вищої освіти до фахової діяльності вчителя початкових класів, формувати потребу в педагогічній самоосвіті, прагненні до професійного самовдосконалення;

✓ поглибити знання, здобуті у процесі теоретичного навчання, інтегрувати їх із фахових методик та освітніх галузей обох циклів НУШ (адаптаційно-ігрового (1-2 класи) та основного (3-4 класи) до творчої реалізації під час проведення уроків різного типу із застосуванням різноманітних прийомів, методів, інноваційних педагогічних технологій на засадах ідеї дитиноцентризму;

✓ уміти розробляти навчально-методичні, прогностичні, діагностичні матеріали практики;

✓ вироблення практичних професійних умінь і навичок організації та здійснення освітньо-виховної роботи з учнями;

✓ оволодіти майбутніми вчителями початкових класів методами, прийомами і засобами проведення уроків, занять, а також навичками керівництва пізнавальною діяльністю школярів відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей;

✓ організовувати різні види пізнавальної і творчої діяльності зі здобувачами початкової освіти, здійснювати індивідуальну виховну роботу з учнями 1-2 та 3-4 класів;

✓ удосконалювати у магістрантів навички провадження кваліфікаційного проєкту як практично значущої проблеми в галузі початкової освіти, дослідження психолого-педагогічних особливостей особистості дитини молодшого шкільного віку та класного колективу.

Супровідні завдання виробничої практики:

✓ добір фактичного матеріалу для роботи з технологій викладання різних освітніх галузей початкової освіти;

- ✓ уведення принципів навчання та виховання молодших школярів у реальні умови сучасної початкової школи;
- ✓ подальший розвиток, закріплення, удосконалення педагогічних вмінь, здобутих в процесі попередніх педагогічних практик за освітнім рівнем «Бакалавр», освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст» з початкової освіти, теоретичного та практичного навчання;
- ✓ проведення індивідуальної роботи з учнями та їхніми батьками;
- ✓ підбір та розробка дидактичних матеріалів, наочних засобів навчання здобувачів початкової освіти;
- ✓ проведення самоаналізу педагогічної діяльності;
- ✓ рефлексія особистісної діяльності здобувачами вищої освіти;
- ✓ планування та аналіз освітнього процесу з психологічних, дидактичних та методичних позицій з урахуванням сучасних вимог;
- ✓ оволодіння магістрантами інноваційними методами, прийомами, засобами й технологіями проведення уроків, виховних заходів, а також навиками керування освітньою діяльністю школярів;
- ✓ оволодіння майбутніми вчителями методами, прийомами і засобами проведення уроків, занять, а також навичками керівництва пізнавальною діяльністю школярів відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей.

Мета діяльності за професією (Професійний стандарт 2024 року «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти») діяльності вчителя полягає в організації навчання та виховання здобувачів освіти під час здобуття ними повної загальної середньої освіти шляхом формування у них ключових компетентностей і світогляду на основі загальнолюдських і національних цінностей, а також розвитку інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, необхідних для успішної самореалізації та продовження навчання.

Вчитель спільно з батьками, іншими законними представниками здобувачів освіти сприяє:

- ✓ розвитку здібностей здобувачів освіти,
- ✓ формуванню в них навичок здорового способу життя,
- ✓ дбає про їхнє фізичне і психічне здоров'я.
- ✓ формує в здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України,
- ✓ настановленням і особистим прикладом утверджує повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства,

✓ формує в здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами.

Процеси навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти є наскрізними. Їх цілісність забезпечується наявністю у вчителя компетентностей, необхідних для виконання всіх трудових функцій.

Згідно Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка п. 2.3: метою виробничої практики є формування загальних та професійних (фахових) компетентностей майбутнього фахівця, набуття програмних результатів навчання, а також проведення експериментальних досліджень, необхідних для написання магістерських робіт.

Згідно п. 5.8 означеного Положення: здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин або отримав негативну оцінку, може пройти практичну підготовку повторно у позанавчальний час, крім тих випадків, коли практична підготовка проходила у останньому навчальному семестрі. У разі, якщо специфіка практичної підготовки не дає можливості повторного проходження, то здобувач вищої освіти відраховується з Університету.

У п. 5.11. Положення також зазначено, що здобувачам вищої освіти, які працюють за фахом із навантаженням не менше 0,5 ставки, практична підготовка зараховується за наявності підтверджуючих документів.

1.2. ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ
за освітньо-професійною програмою
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 013 Початкова освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати дослідницькі та / або інноваційні задачі у сфері початкової освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 3. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>ЗК 4. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 5. Здатність доцільно планувати та організовувати процес навчально-пізнавальної діяльності учнів початкових класів.</p> <p>ЗК 6. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина.</p>
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	<p>СК 1. Здатність реалізовувати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти в професійній діяльності, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.</p> <p>СК 2. Здатність використовувати різні стратегії комунікації державною та іноземною мовами в професійній та науковій діяльності у сфері початкової освіти.</p> <p>СК 3. Здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси в організації освітнього та наукового процесів у сфері початкової освіти.</p> <p>СК 4. Здатність створювати та застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей, визначених у Державному стандарті початкової освіти, в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.</p> <p>СК 5. Здатність до педагогічного партнерства в професійній та науковій діяльності, саморозвитку та навчання впродовж життя.</p> <p>СК 6. Здатність управляти освітнім процесом у сфері</p>

початкової освіти, що потребує нових стратегічних підходів, з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 7. Здатність інтегрувати знання й розв'язувати складні задачі, провадити дослідження та/або інноваційну діяльність з метою розвитку нових знань та процедур у сфері початкової освіти.

СК 8. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби та перспективи, оцінювати результати діяльності команд та колективів.

СК 9. Здатність усвідомлювати соціальну значущість майбутньої професії; дотримуватися принципів толерантності, академічної доброчесності, формування навичок time-менеджменту та інших soft skills.

СК 10. Здатність цілеспрямовано орієнтувати дітей молодшого шкільного віку на відчуття духовного зв'язку з країною, усвідомлення історії нашої держави, її національних звичаїв і традицій; здатність використовувати ефективні елементи народної педагогіки, традиції національного виховання в умовах реалізації Концепції Нової української школи.

1.3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
за освітньо-професійною програмою
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 013 Початкова освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	
ПРН 1	Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, уміння / навички розв'язання проблем початкової освіти, необхідні для проведення досліджень та / або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.
ПРН 2	Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері початкової освіти державною та іноземною мовами усно і письмово.
ПРН 3	Створювати інноваційне інформаційно-освітнє середовище початкової школи, адаптувати його до різних умов реалізації освітнього процесу.
ПРН 4	Організовувати та управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців у стандартних, нестандартних та невизначених умовах.
ПРН 5	Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу.
ПРН 6	Об'єктивно оцінювати результати діяльності учнів та колективів у сфері початкової освіти, проводити педагогічну експертизу, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності.
ПРН 7	Організовувати освітній процес як цілісну систему формування особистості дитини молодшого шкільного віку; використовувати в освітньому процесі теоретичні засади та сучасні технології навчання освітніх галузей, визначених Концепцією Нової української школи.
ПРН 8	Формувати в дітей молодшого шкільного віку сталі уявлення про національно-патріотичну свідомість, національно-культурну ідентичність, морально-етичні норми і правила поведінки; реалізовувати завдання, принципи та шляхи національно-патріотичного виховання.
ПРН 9	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Soft skills, що формуються впродовж усього періоду отримання освіти та виробничих практик, і які характеризують педагога нової формації:

- ✓ гнучкі навички спілкування, командної гри, здатність навчатися та вміння розв'язувати проблеми (навички взаємодії з людьми);

- ✓ здатність до саморозвитку та самовдосконалення, готовність до пошуку, вміння мислити широко та діяти нестандартно (навички самоаналізу);

- ✓ вміння критично мислити, оперувати точними визначеннями, розмірковувати, оцінювати й передбачати ситуацію, керуючись здоровим глуздом (навички вимогливості до себе та об'єктивного аналізу обставин);

- ✓ уміння виявляти креативність та творчо реалізовувати задуми на практиці (здатність мислити нестандартно)

Soft skills здобувачів вищої освіти:

- ✓ контекстуальний, соціальний та емоційний інтелект;

- ✓ когнітивна гнучкість;

- ✓ лідерські якості;

- ✓ підприємницьке мислення;

- ✓ навички ведення переговорів і переконання;

- ✓ навички латерального мислення;

- ✓ трудова етика та чесність.

Контекстуальний інтелект (КІ) для майбутнього вчителя початкових класів – це здатність педагога розуміти та ефективно використовувати знання, навички і стратегії, що враховують конкретну освітню ситуацію та потреби учнів початкових класів Нової української школи.

Соціальний інтелект (СІ) – це здатність магістранта-практиканта правильно розуміти поведінку людей, слухати їх та розвивати навички спілкування. СІ необхідний для ефективної міжособистісної взаємодії здобувачів вищої освіти з педагогами-наставниками для успішної соціальної адаптації під час виробничої практики.

Емоційний інтелект (ЕІ) здобувачів вищої педагогічної освіти передбачає наявність в особистості здатності ідентифікувати, розуміти, керувати та контролювати власні емоції та емоції людей навколо. ЕІ є життєво важливою навичкою для міжособистісного спілкування, що постійно реалізує вчитель початкових класів у своїй професійній діяльності.

Основні акценти державної політики щодо розвитку початкової освіти України

- ✓ Дотримання Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту.
- ✓ Концепція Нової Української школи (оновлена).
- ✓ Державний стандарт початкової загальної освіти (<https://edera.gitbook.io/glossary/zagalnii-oglyad/standart>).
- ✓ Інструктивно-методичні матеріали щодо контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів.
- ✓ Опис ключових змін до орієнтовних вимог до оцінювання та методичних рекомендацій: ключові тези орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів та методичних рекомендацій до оновлених програм початкової школи (1-4 клас); орієнтовні вимоги до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.
- ✓ Додаток до наказу МОН України від 19.08.2016 №1009; Лист МОН України від 17.08.2016 № 1/9-437 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах».
- ✓ Опис ключових змін в оновлених програмах початкової школи, внесені вчителями, батьками та науковцями під час відкритого обговорення на платформі EdEra, затверджені рішенням Колегії МОН від 4 серпня 2016 р., оприлюднені на сайті МОН 11 серпня 2016 р.

РОЗДІЛ 2
ВИДИ І ЗМІСТ ВИРОБНИЧИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАКТИК В
ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗДОБУВАЧІВ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 013 ПОЧАТКОВА ОСВІТА

2.1. ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ
ВИРОБНИЧИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАКТИК

Згідно Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка у п. 3.4 зазначено, що здобувачі вищої освіти мають право самостійно за узгодженням з кафедрою, адміністрацією навчально-наукового інституту педагогіки і психології пропонувати для себе місце проходження практики. У цьому випадку здобувач освіти повинен подати на розгляд кафедри лист-згоду з базового закладу, в якому адміністрація бази практики гарантуватиме створення необхідних умов для виконання програми практичної підготовки (Додаток 3 Положення). Університет, у свою чергу, зобов'язується надати направлення на практику (Додаток 5 Положення).

Обов'язки практиканта на час виробничої педагогічної практики	
Виконувати правила внутрішнього розпорядку школи	❖ вимоги адміністрації школи, класного керівника і керівника практики.
Брати участь в усіх професійно-спрямованих видах роботи педагогічного колективу	❖ педагогічних семінарах, нарадах, диспутах, круглих столах (онлайн / офлайн форматів).
Своєчасно виконувати усі види роботи практиканта	❖ передбачені Програмами виробничих педагогічних практик.
Займатися самовихованням та самоосвітою	❖ вдосконалювати фахові вміння, педагогічну майстерність, розвивати культуру педагогічного спілкування, мовлення.
Своєчасно вести записи у педагогічному щоденнику	❖ охайно конспектувати і подавати на перевірку керівникові практики.
Здійснення методичної роботи, що передбачає	❖ обов'язкове консультування з наставником щодо підготовки й проведення уроків, занять, заходів.
Висновки фіксуються у щоденнику	❖ методичний аналіз відкритих уроків, самоаналіз проведеної роботи.
Брати участь в настановчій і підсумковій конференціях	❖ вчасно подати звітну документацію, виступати з доповіддю чи повідомленням.

ЕТАПИ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП:	
Підготовчий період	
До виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти допускаються магістранти, які:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ мають позитивні оцінки з усіх освітніх компонентів; ✓ ознайомилися з програмою практики; ✓ пройшли медичний огляд; ✓ пройшли інструктаж з охорони життя і здоров'я дітей (розписалися у спеціальному журналі).
Участь в настановчій конференції, де обговорено питання щодо:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ організації виробничих практик; ✓ проведення та звітності з означеного виду практики.
Участь в педагогічній нараді бази практики:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ розподіл по класам; ✓ повторення теоретичного матеріалу з підручників, посібників з обов'язкових освітніх компонентів ОС магістр.
Знайомство зі школою, її історією, традиціями, освітніми та виховними функціями з розпорядком роботи школи та:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ адміністрацією, психологом, класним керівником, вчителями, вихователями, ✓ з класним колективом, ✓ з типовими освітніми програмами 1-2 та 3-4 класів Нової української школи.
Складання індивідуального плану роботи:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ знайомство із загальним планом виховної роботи школярів, планом виховної роботи класного керівника; ✓ спостереження за класним колективом, роботою вчителів; ✓ відвідування консультацій методистів.
Ознайомлювальний період	
Ознайомлення з системою освітньої роботи закладу освіти:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ його структурою, графіком роботи; ✓ кабінетами, класними кімнатами, їдальнею, бібліотекою, музеями, укриттями; ✓ системою освітньої, позакласної та позашкільної роботи закладу.
Проведення індивідуальної роботи з учнями проведення виховних заходів:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ підготовка матеріалу до проведення психолого-педагогічних досліджень для вивчення особливостей класу; ✓ ознайомлення з осередками НУШ.
Вивчення програми з предметів, ознайомлення з шкільними підручниками:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ підготовка до проведення уроків; ✓ складання графіка проведення уроків; ✓ підготовка до оформлення щоденника; ✓ планування освітньо-виховної роботи на кожний наступний тиждень.

II. ОСНОВНИЙ ЕТАП	
Організація і здійснення професійно-педагогічної діяльності на посаді вчителя початкових класів Нової української школи	
Робота зі шкільною документацією, записи перевірка:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ учнівських зошитів; ✓ щоденників; ✓ робота з класним журналом.
Методична частина робочого часу:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ робота з методичною літературою, підручниками і посібниками; ✓ підбір матеріалу до проведення відкритих уроків; ✓ проведення факультативних занять.
Виготовлення дидактичного матеріалу, наочних засобів навчання:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ самостійне проведення ранкових зустрічей; ✓ оцінка освітнього середовища класу; ✓ підготовка та проведення відкритих занять з різних дисциплін.
Робота над удосконаленням техніки викладання, закріплення нового матеріалу, перевірки домашнього завдання:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ щоденні записи в щоденнику; ✓ відвідування відкритих уроків вчителів вищої категорії, консультації досвідчених педагогів; ✓ аналізування проведених уроків однокласниками.
Проведення виховних заходів та здійснення індивідуальної роботи зі здобувачами початкової освіти:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ організація ігрової діяльності учнів на перервах та позаурочний час; ✓ проведення відкритого виховного заходу, оформлення методичної розробки; ✓ написання аналізу проведеного заходу.
Робота над кваліфікаційним дослідженням:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ вивчення елементів наукового апарату / підготовка / оформлення дослідження; ✓ проведення індивідуальних бесід з учасниками освітнього процесу; ✓ збір результатів констатувального / формувального етапів (анкет, тестів, бесід, спостереження, продуктів творчої, освітньої діяльності здобувачів початкової освіти).
Оформлення робочих зошитів і документації:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ методичних розробок проведених відкритих уроків; ✓ самоаналіз проведених уроків; ✓ робота над усуненням власних дидактичних помилок.

III. ПІДСУМКОВИЙ ЕТАП: Оформлення звітної документації	
Написання звіту про проходження практики:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проведення самоаналізу власної педагогічної діяльності; ✓ рефлексія процесу розвитку; ✓ оформлення власного щоденника.
Підбиття підсумків практичної діяльності магістранта-практиканта:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ оцінювання роботи практиканта вчителем та адміністрацією школи; ✓ підготовка, затвердження та підписання Характеристики магістранта-практиканта; ✓ оформлення Атестаційного листа практиканта в межах ЗЗСО.
Підготовка звіту про результати виробничої педагогічної практики:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ участь у звітній конференції; ✓ підготовка звітної документації до застосунку Moodle; ✓ підготовка звітної презентації.

Процеси навчання, виховання та розвитку здобувачів початкової освіти є наскрізними. Їх цілісність забезпечується наявністю у вчителя тих компетентностей, що є необхідними для виконання ним всіх своїх професійно-трудова функцій, як, у свою чергу, і забезпечуються такими ціннісними орієнтирами:

- ✓ повага до особистості здобувача початкової освіти й визнання пріоритетності його інтересів, досвіду, власного вибору, уподобань, прагнень, підтримка ініціативності, пізнавальних прагнень, наполегливості, самостійності, підприємливості, впевненості в собі і своїх можливостях;
- ✓ забезпечення рівного доступу до освіти кожного / кожної без упереджень і будь-яких проявів дискримінації до учасників освітнього процесу на засадах рівноправності, інклюзивності й безбар'єрності;
- ✓ дотримання принципів академічної доброчесності і нетерпимості до корупції у взаємодії з учасниками освітнього процесу та під час організації всіх видів освітньо-виховної діяльності;
- ✓ усвідомлення важливості розвитку критичного мислення й пошани істини;
- ✓ формування знань і дотримання культури здорового способу життя здобувачів початкової освіти, створення умов для забезпечення їх гармонійного фізичного та психічного розвитку й балансу;
- ✓ створення безпечного, без цькування і насильства освітнього середовища, забезпечення атмосфери довіри і добробуту;

- ✓ постійне плекання в здобувачів початкової освіти любові до рідного краю, його природних надбань, відповідального ставлення до довкілля;
- ✓ формування в здобувачів початкової освіти стійкої громадянської позиції та патріотизму, поваги до державної мови, культурних здобутків та цінностей українського народу, його історико-культурологічних традицій, інтелектуальних надбань, готовності здобувачів початкової освіти виявляти свою громадянську позицію;
- ✓ утвердження української національної та громадянської ідентичності через уміння піддавати аналізу соціокультурні традиції українців, ідентифікувати себе з українською нацією, суспільством, обстоювати права й свободи громадянина України;
- ✓ виявляти готовність до захисту незалежності й територіальної цілісності України, конституційних засад державного устрою, національних інтересів і суспільно-державних цінностей України, готовність бути залученими до відповідальної діяльності у сфері безпеки та оборони нашої держави;
- ✓ утвердження людської гідності, чесності, самоповаги, справедливості, милосердя, доброти, емпатії, взаємоповаги, взаємозамінності і взаємодопомоги, незалежно від статі і соціального статусу особистості, поваги до прав і свобод людини, здатність до конструктивної взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

Серед **ключових компонентів** формули Нової української школи:

- новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації дитини в суспільстві;
- наскрізний процес виховання, спрямований на формування соціально-моральних цінностей;
- педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками;
- дитиноцентризм, орієнтація на потреби учня в освітньому процесі;
- нова структура школи, що сприятиме засвоєнню нового змісту і формуванню життєвих компетентностей;
- сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології навчання учнів, освітян і батьків у закладі освіти та поза його межами

2.2. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАКТИК В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

(параграф підготовлено з урахуванням змішаного навчання / дистанційної форми отримання освіти: он-лайн конференції, он-лайн уроки, виховні заходи в он-лайн форматі, он-лайн консультації, он-лайн звіти)

На період карантину, воєнного стану відповідно до чинних документів про організацію освітнього процесу в ЗЗСО педагогічна практика проходить у змішаному форматі. Якщо здобувачі початкової освіти навчаються дистанційно, то магістранти проходять виробничу практику також дистанційно – спостерігають за освітньо-виховним процесом і проводять уроки на тій платформі, на якій працює заклад загальної середньої освіти. Якщо учні працюють очно, то і практика здобувачів вищої освіти відбувається в офлайн-режимі – в школі. Під час проходження виробничої практики магістранти опрацьовують сайти закладів загальної середнього освіти Сумської, Полтавської, Чернігівської та інших областей, ресурси Всеукраїнської школи онлайн: https://erudyt.net/novini/novini-shkilnoi-osviti/videouroky-dlia-1-2-3-4-5-6-7-8-ta-9-10-i-11-klasiv-onovleno.html#google_vignette та відеоуроки на YouTube-каналах вчителів початкових класів ЗЗСО України.

Зміст діяльності здобувачів вищої освіти на етапі означених видів практики має бути максимально наближеним до реальної професійної діяльності вчителя Нової української школи. Зворотній зв'язок магістрантів з науково-педагогічними працівниками кафедри забезпечується за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, а саме: різні форми консультацій (групові, індивідуальні), електронна пошта (кафедральна, методистів, керівників кваліфікаційних робіт), он-лайн конференції (Zoom, Google Meet), офіційний сайт кафедри, різні месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp), загально-університетська платформа дистанційного навчання Moodle та інші.

Згідно Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка, п. 4.11, **практиканти зобов'язані:**

✓ брати участь у настановчій та підсумковій конференціях із питань організації практичної підготовки;

- ✓ одержати до початку практики у керівників: методистів з фаху консультації щодо виконання завдань практичної підготовки, оформлення всіх необхідних документів;
- ✓ пройти своєчасно медогляд і отримати допуск на проходження практичної підготовки;
- ✓ своєчасно прибути на базу практичної підготовки;
- ✓ виконати всі види робіт, передбачені програмою практичної підготовки;
- ✓ щоденно бути присутнім на базі практичної підготовки;
- ✓ суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії і розпоряджень адміністрації установи, де проходить практична підготовка;
- ✓ вчасно оформляти документацію та подавати її на вимогу керівника / методистів практики;
- ✓ подати звітну документацію в останні дні проходження практичної підготовки і протягом перших 10 днів після першої виробничої практики та *протягом першого тижня* по завершенні другої виробничої практики захистити результати практики; здобувачі вищої освіти заочної форми навчання подають звітну документацію у 3-денний термін на початку наступної сесії;
- ✓ нести відповідальність за виконану роботу.

Згідно п. 4.4. Положення Тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти під час проходження практичної підготовки регламентується Кодексом законів про працю України та іншими законодавчими актами, що встановлюють соціально-трудові відносини, і складає 45 годин (1,5 кредити) на тиждень, 9 із яких не більше 30 годин – безпосередня робота на базі практики. За домовленістю між університетом і базою практичної підготовки може встановлюватися інша тривалість робочого часу, за умови, якщо це не суперечить вимогам чинного трудового законодавства.

Згідно Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка, п.4.6. Практична підготовка – це обов'язковий компонент освітньо-професійних програм, спрямований на набуття здобувачем вищої освіти професійних та загальних компетентностей, який передбачає:

- 1) оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії;

2) формування у здобувачів вищої освіти професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах;

3) виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності;

4) розвиток навичок науково-дослідної роботи і вирішення прикладних завдань;

5) формування навичок роботи в команді; 6) підвищення здатності до працевлаштування;

7) отримання здобувачем вищої освіти досвіду роботи, необхідного для присвоєння професійної кваліфікації.

В університеті передбачено здобуття вищої освіти за дуальною формою.

У п. 1.3. Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка вказано, що Дуальна форма здобуття вищої освіти в Університеті передбачає здобуття вищої освіти здобувачами денної форми навчання шляхом поєднання навчання в Університеті з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в закладах, установах та організаціях для оволодіння програмними результатами, поглиблення практичних умінь та навичок, набуття певної кваліфікації.

1.4. Метою впровадження дуальної форми здобуття вищої освіти є підвищення якості підготовки Здобувачів вищої освіти до професійної діяльності.

У п. 3.8. зазначено: Практичне навчання на робочих місцях є складовою освітньої програми, яке обліковується у кредитах ЄКТС і має становити від 25 % до 60 % від загального обсягу кредитів, визначених освітньою програмою. Ці обмеження слід застосовувати до здобувачів вищої освіти, які опановують всю освітню програму за дуальною формою здобуття вищої освіти. Контроль за виконанням індивідуального навчального плану на робочому місці спільно здійснюють Роботодавець і Університет.

3.9. Атестацію осіб, які здобувають освіту за дуальною формою, здійснюють відповідно до вимог освітньої програми. Із Роботодавцем погоджують тему та завдання кваліфікаційної роботи. Представники Роботодавця можуть бути введені до складу атестаційної екзаменаційної комісії.

2.3. ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАГІСТРАНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

Оцінка якості проходження практики і захисту звітів з практики здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS. Підсумкову оцінку визначає керівник практики.

Згідно п. 5.12. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка критерії оцінювання практичної підготовки розробляються кафедрою, що забезпечує організацію і проведення практичної підготовки та відображаються у робочій програмі. Основні показники діяльності здобувачів вищої освіти, що враховуються при оцінці результатів практичної підготовки:

- повнота та якість виконання Індивідуального плану практичної підготовки;
- ставлення до професійної діяльності;
- повнота та правильність оформлення звітної документації;
- характеристика та оцінка діяльності методистами практики, призначеними Університетом та фахівцями бази практики;
- сукупність нових загальних та спеціальних компетентностей, отриманих студентом у результаті практичної підготовки та відображених у звітній документації;
- своєчасність подання звітної документації.

Чітко означені валідні критерії оцінювання виробничих практик магістрантів спрямовані забезпечити точність та об'єктивність у визначенні рівня їхньої професійної підготовки, реалізації цілей освітньо-професійної програми, успіхи в оволодінні програмними компетентностями, досягнення програмних результатів навчання, а також допомагає досягти якості освіти.

Згідно порядку оцінювання знань здобувачів за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою організації освітнього процесу (ECTS), в Університеті чинна система контролю та оцінки якості знань здобувачів вищої освіти адаптована до загальноєвропейських вимог щодо залікових кредитів; створено прозору систему контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на основі компетентнісного підходу, яка ґрунтується на дидактичних принципах здобуття освіти та покликана забезпечувати ефективний зворотній зв'язок як засіб управління освітнім процесом; важливим фактором регуляції виробничої діяльності магістрантів

є забезпечення високого рівня об'єктивності оцінювання їхніх досягнень під час виробничих практик.

У Положенні Про порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, п. 1.4, зазначено, що Основними завданнями Положення є: запровадження єдиних підходів до оцінювання результатів навчання здобувачів під час проведення поточного та семестрового контролю, використання 100-бальної шкали Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС, European Credit Transfer and Accumulating System) за кожним компонентом освітньої програми з переведенням у 4-бальну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно» чи «незадовільно»); формування та розвиток системи підготовки та професійного самовдосконалення майбутніх фахівців шляхом їх заохочення до систематичної навчальної діяльності упродовж навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку з кожним здобувачем; забезпечення реалізації індивідуально-орієнтованого та студентоцентрованого підходу до організації освітнього процесу; створення умов щодо виявлення й розвитку творчих здібностей здобувачів, підвищення їх мотивації до навчання, запровадження конкуренції в навчанні, забезпечення можливостей їх самореалізації, у тому числі через систематичний контроль знань та накопичення балів за навчально-наукову діяльність; – забезпечення мобільності здобувачів за рахунок спільності концептуальних підходів до оцінювання результатів навчання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: ЗА ECTS ТА НАЦІОНАЛЬНА

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання у позанавчальний час)
1-34	F	незадовільно (здобувач вищої освіти не з'явився на практику)

Кількість балів	Критерії оцінювання досягнень магістранта
90-100	Виконано повний обсяг програми виробничої практики та індивідуального плану. Вчасна і вдала підготовка звітної документації та інших матеріалів на застосунку Moodle. Успішна презентація звіту. Високий рівень організаційно-методичної роботи в закладі загальної середньої освіти, творче ставлення до підготовки і проведення занять. Грамотно, згідно встановлених вимог, складені і представлені матеріали звітної документації та інші матеріали. Наявність звіту та щоденника практики; відмінна оцінка в Атестаційному листі з боку керівника бази практики.
82-89	Виконано повний обсяг програми виробничої практики, індивідуальний план магістранта-практиканта. Активне включення в організаційно-педагогічну роботу закладу загальної середньої освіти. Презентація звіту і звітної документації представлені на застосунку Moodle на достатньому рівні. Наявність звіту та щоденника практики і гарна характеристика від керівника бази практики.
74-81	Виконано повний обсяг програми виробничої практики, індивідуальний план магістранта-практиканта. Студент вільно володіє навчальним матеріалом, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає певні огріхи у проведенні занять; володіє новітніми інформаційними технологіями. Чітко представлено звітну документацію на застосунку Moodle.
64-73	Виконано обсяг програми виробничої практики, індивідуальний план магістранта-практиканта. Студент за зразком самостійно виконує практичні завдання; має нестійкі елементарні навички виконання завдань. Презентація звіту і звітної документації на застосунку Moodle потребують часткового доопрацювання.
60-63	Виконано обсяг педагогічної практики та індивідуального плану. Потребують суттєвого доопрацювання методичні матеріали проведених занять. Включення магістранта-практиканта в педагогічну роботу відбувалося лише за вимогою методиста та вчителя-наставника. Нечітка презентація звіту і звітної документації на застосунку Moodle, яка може бути доопрацьована.
35-59	Не виконано обсяг програми виробничої практики та індивідуального плану магістранта-практиканта. Зміст виконаної роботи розкритий поверхово, фрагментарно, недбало. Виявлено відсутність інтересу студента до включення в педагогічну роботу ЗЗСО. Звітна документація на застосунку Moodle не представлена.
1-34	Студент не володіє навчальним матеріалом, виконує лише елементи завдань.

**ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ
ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКІ ВРАХОВУЮТЬСЯ ПРИ
ОЦІНЦІ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИК**

Об'єкт оцінювання під час проходження практики	Максимальна кількість балів
<p>Теоретична підготовка:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ знання навчальних предметів; ✓ володіння матеріалом під час проведення занять зі здобувачами початкової освіти. 	15
<p>Психолого-педагогічна майстерність:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ерудованість; ✓ педагогічний такт; ✓ комунікабельність; ✓ безконфліктність; ✓ мобільність. 	15
<p>Особистісні характеристики:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ педагогічна культура; ✓ дисциплінованість; ✓ ініціативність; ✓ професійна спрямованість; ✓ тактовність. 	10
<p>Оцінювання процесу проходження практики:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ проведення занять, виховних заходів, робота з батьками; ✓ формування документації на базах практики. 	10
<p>Оцінювання звітної документації:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ плани-конспекти занять; ✓ матеріали звіту. 	20
<p>Якість виконання завдань практики:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ повнота та правильність оформлення звітної документації; ✓ характеристика діяльності магістранта методистами практики. 	
<p>Оцінювання допоміжної документації:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ оформлення щоденника; ✓ оформлення допоміжної документації (конспекти занять, наочний матеріал, фото відео). 	5
<p>Участь у звітній конференції. Захист практики.</p>	25
<p>Загальна сума</p>	100

2.4. ЗРАЗОК ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ДО ВИРОБНИЧИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАКТИК В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (1-2, 3-4 КЛАСИ)

Зразок оформлення звітів з освітніх галузей:

- ✓ мовно-літературної,
- ✓ математичної,
- ✓ природничої,
- ✓ мистецької.

ЗВІТ

магістранта / тки _____ групи

вказати свої ініціали та прізвище
про проведення відкритих уроків

в _____ класі _____
вказати клас назва закладу, де проходить практику

За період виробничої практики проведено _____ уроків з освітньої галузі _____ (заповнити табл.).

№	Тема уроку	Тип уроку	Мета уроку	Методи, прийоми, засоби	Висновки
1					
2					
3					
4					

Вимоги до проведення уроків у початковій школі (1-2, 3-4 класи)

1. Здобувач вищої освіти – вчитель-практикант) проводить уроки за розкладом (конспекти уроків подає методистам на перевірку по закінченню практики).
2. Всі заняття, які проводяться вчителем-практикантом розробляються та впроваджуються з урахуванням сучасних інноваційних педагогічних технологій. Застосування педагогічної технології має бути відображено в меті уроку, етапах уроку, наочності.
3. Вчитель-практикант проводить 1 виховну годину з будь-якої теми природничого змісту з використанням педагогічних технологій (конспект виховної години здається по закінченню практики).

4. Вчитель-практикант відвідує уроки (допускається як офлайн, так і онлайн формат) інших практикантів та бере участь в їх обговоренні, отримує оцінки за самоаналіз та аналіз уроків.

5. Вчитель-практикант проводить класні години, батьківські збори, виховні заходи.

6. Вчитель-практикант виконує індивідуальне завдання за тематикою національно-патріотичного виховання в сучасній початковій школі. З цією метою добирає та, по можливості, реалізовує під час занять у початковій школі:

- ігри за патріотичною тематикою;
- навчальні задачі / ситуації вільного вибору;
- бесіди на патріотичну тематику;
- проблемні ситуації.

Індивідуальне завдання оформлюється на аркушах формату А-4 та здається на перевірку по закінченню практики.

7. Магістрант-практикант працює з дидактичними і методичними джерелами, педагогічною і психологічною літературою, науковими виданнями.

8. Магістрант-практикант проводить бесіди (групові / індивідуальні) та інші емпіричні виміри, впроваджує елементи методики та психолого-педагогічні експериментальні дані в рамках кваліфікаційного дослідження.

9. Магістрант-практикант здійснює профорієнтаційну роботу й готує звіт про її проведення.

10. У звітних матеріалах магістрант-практикант може запропонувати власні пропозиції щодо підвищення ефективності проходження виробничої практики.

Важливо. Звіти подавати в електронному вигляді на загально-університетську дистанційну платформу Moodle. Файл називати латинськими літерами за таким зразком: Prizvishe_Ukrainska_mova.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Положення про навчальні кабінети розроблено відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту» та інших законодавчих актів України. Це Положення визначає загальні та спеціальні вимоги до матеріально-технічного оснащення кабінету згідно із санітарно-гігієнічними правилами та нормами.

Організація освітнього простору навчального кабінету НУШ – це широке використання новітніх ІТ-технологій, мультимедійних засобів навчання, оновлення навчального обладнання за допомогою таких секторів:

- осередок навчально-пізнавальної діяльності (парти / столи і стільці);
- змінні тематичні осередки (дошки / фліпчарти / стенди) з ключовими ідеями та стратегіями тощо;
- осередок для гри (місце оснащене настільними іграми та інвентарем для рухливих ігор);
- осередок художньо-творчої діяльності (з приладдям для креативної роботи і стендом для змінної виставки дитячих творчих продуктів);
- куточок живої природи (для проведення дослідів, спостереження та догляд за рослинами, акваріум);
- осередок відпочинку (килимки, стільці, крісла-пуфи, подушки з м'яким покриттям для сидіння та гри);
- дитяча класна бібліотечка (простір для прояву читацьких можливостей кожного учня);
- осередок вчителя (стіл, оснащений комп'ютером, полицями / ящиками, шафами для зберігання дидактичного матеріалу).

7 обов'язкових осередків для класу НУШ

1. Осередок Комунікації:

- проведення ранкового кола та цікавих заходів,
- обговорювати та закріплювати пройденого матеріалу,
- місце для колективного обговорення і розв'язання проблем,
- проведення розмов, що об'єднують, підбадьорюють, піднімають дух і надихають.

2. Тематичний Осередок або Зона Відкриттів:

- найяскравіший і постійно видозмінюваний залежно від теми уроку, пори року чи свят,
- все найцікавіше і новеньке,
- наочні матеріали тематичні,
- творчі продукти, що підкреслюють і виділять головне в предметі, що вивчається.

3. Осередок Тиші або Зона Відпочинку:

- острівцець натхнення, релаксу, усамітнення,
- зона, де панує атмосфера спокою,
- 10-20 хвилин на поновлення енергії,
- територія власного простору дитини.

4. Осередок Матеріалів:

- залучення дітей до організації творчості і порядку,
- спонукання учнів до активної участі в процесі вивчення нового матеріалу,
- творче і яскраве оформленню зони сприятиме підтримці ладу в ній,
- зона реалізації можливостей допитливих, креативних, працездатних.

5. Осередок Новин:

- зона формування навичок невербального спілкування,
- інформативний простір розкладу уроків,
- повідомлення про дні народження, шкільні свята та позашкільні заходи,
- куточок чергових новин, оголошень, матеріали з опитуваннями.

6. Осередок Читання:

- міні-бібліотека з книжками, орієнтованими на вік дітей,
- зона самостійного обирати книги, яка до вподоби,
- 10-15 хвилин вражень і відкриттів,
- можливість зацікавити кожную дитину і продовжувати виховувати любов до читання.

7. Осередок Вчителя:

- персональний простір вчителя,
- місце для сімейних світлин в рамках, симпатичного горщика з кімнатною рослиною, сувенірів від власних дітей чи учнів, настільного календаря, пісочного годинника,
- на стіні поряд зі столом можуть розміщуватися Сертифікати про підвищення кваліфікації, дипломи тощо,
- вчительський простір є зразок комфорту для всіх учасників освітнього процесу.

Забезпечення неперервності здобуття людиною освіти є можливим за умови реалізації принципів перспективності і наступності між суміжними ланками освіти, зокрема дошкільною і початковою. З переходом загальної середньої освіти на нові терміни, структуру та зміст навчання актуалізується питання пошуку шляхів забезпечення цілісного розвитку особистості на різних рівнях освіти.

Концептуальні засади реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року проголошують побудову освіти усіх рівнів з максимальним урахуванням індивідуальних фізичних, психологічних, інтелектуальних особливостей дитини кожної вікової групи.

Державним стандартом початкової освіти окреслені такі ключові компетентності: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами, математична компетентність, компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, інноваційність, екологічна, інформаційно-комунікаційна, культурна, громадянські та соціальні компетентності, підприємливість та фінансова грамотність, навчання впродовж життя.

**Типова освітня програма, розроблена під керівництвом
Савченко О. Я.**

1-2 клас, 3-4 клас

Затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від
12.08.2022 № 743-22

Пояснювальна записка

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей; розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1-2 класи і 3-4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Типову освітню програму для 1-2, 3-4 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти. У програмі визначено змістові лінії; очікувані результати навчання та відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу. Типовий навчальний план визначає тижневий обсяг навчального навантаження здобувачів освіти.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;

○ адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей**:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування,

здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими людьми.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Типової освітньої програми або Освітніх програм рекомендується використовувати **внутрішньо-предметні і міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довірливості поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Згідно із Законом України «Про освіту», на основі Державного стандарту й Типової освітньої програми заклади освіти, наукові установи та інші суб'єкти освітньої діяльності можуть розробляти освітні програми – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проєктів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Освітні програми можуть відрізнятися від Типової освітньої програми послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Освітні програми можуть мати корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами. Для них тривалість здобуття початкової освіти може бути подовжена.

Програми інваріантного складника Базового навчального плану є обов'язковими для використання в загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних

шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2, 3-4 класах підлягають формувальному та підсумковому (тематичному і завершальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти. З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації мети і завдань початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Мовно-літературна освітня галузь

Мета – формування мотивації вивчення української мови; розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності; формування комунікативної та інших ключових компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; розвиток логічного, критичного та

образного мислення, мовленнєво-творчих здібностей; формування готовності до вивчення української мови в гімназії.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

– виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалити своє мовлення;

– розвиток зв'язного мовлення, уяви, пізнавальних здібностей, логічного, критичного та образного мислення школярів

– формування повноцінної навички письма, вміння брати участь у діалозі, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;

– дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;

– залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

У Типовій освітній програмі (3-4 класи) мовно-літературну освітню галузь структуровано через впровадження навчальних предметів «Українська мова», «Літературне читання».

Назва предмета – «**Літературне читання**» зумовлює необхідність визначення його мети і завдань, що вимагає відповідної конкретизації змістових ліній і очікуваних результатів.

Мета – розвиток особистості молодшого школяра засобами різних видів читацької діяльності; формування читацької, комунікативної та інших ключових компетентностей; збагачення емоційно-ціннісного, естетичного, соціального та пізнавального досвіду; розвиток образного, критичного і логічного мислення та літературно-творчих здібностей; формування готовності до вивчення української та зарубіжної літератури в освітньому закладі II ступеня. Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики і жанрів;
- формування в учнів повноцінної навички читання як універсального інструменту функціональної грамотності;

- розвиток інтересу і здатності до самостійної читацької діяльності для задоволення різних потреб читача;

- формування умінь опрацьовувати художні, науково-художні тексти;

- оволодіння прийомами структурно-сміслового і образного аналізу текстів різних видів;

- розвиток образного, критичного, логічного мислення та мовлення;

- формування умінь самостійної роботи з різними видами і джерелами інформації;

- формування прийомів роботи з дитячою книжкою, періодичною, довідковою літературою;
- формування вмінь безпечного і критичного використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти і спілкуватися за допомогою медіазасобів;
- розвиток уяви і здатності виявляти себе у різних видах літературнотворчої діяльності.

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів. Початковий етап навчання іноземної мови у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі надзвичайно важливий, оскільки в цей період закладаються психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетенції, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення засад для формування іншомовних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також умінь сприймати на слух, говорити, читати й писати у межах визначених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Зміст навчання іноземної мови у початковій школі добирається відповідно до психофізіологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку. У початковій школі важливо зацікавити учнів вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування.

Завдання іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти. Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 4-го класу учні досягають рівня А1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.

Завдання полягає у формуванні **вмінь**:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування

Математична освітня галузь

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі

Зазначені освітні галузі можуть реалізовуватись окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична,

процесуальна, міжгалузєва; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, безпеку життєдіяльності, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе та свого організму, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві; між станом довкілля і діяльністю людини, вплив поведінки на здоров'я та безпеку, залежність результату роботи від докладених зусиль; аналіз наслідків ризикованої поведінки);

- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України; інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної патріотичної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;

- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички у взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;

- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості;

- формування моделей здорової і безпечної поведінки; уміння розпізнавати ситуації, які становлять загрозу для власного життя і здоров'я та життя і здоров'я інших; аналізувати та оцінювати фактори ризикованої поведінки в довкіллі, роз'яснювати можливі наслідки недотримання правил безпечного поводження в кризових умовах сьогодення.

Технологічна освітня галузь

Зміст технологічної освітньої галузі реалізовується через інтегрований курс «Дизайн і технології».

Мета – цілісний розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та проєктно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем, культурного й національного самовираження.

Досягнення мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- сприяння розвитку естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-ужитковому мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в різних матеріалах;
- вироблення навичок раціонального використання матеріалів, безпечного застосування традиційних та сучасних технологій;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проєктно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Інформатична освітня галузь

Метою інформатичної освітньої галузі є формування у здобувача освіти інформаційно-комунікаційної та інших ключових компетентностей, здатності до розв'язання завдань з використанням цифрових пристроїв та інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку критичного, аналітичного, синтетичного, логічного мислення, реалізації творчого потенціалу, формування активної, відповідальної, безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві.

Головними **завданнями** є формування умінь

- знаходити та опрацьовувати інформацію із використанням пошукових систем;
- створювати інформаційні об'єкти та опрацьовувати їх у програмних середовищах;
- здійснювати індивідуальну й колективну діяльність в інформаційному середовищі;
- критично оцінювати інформацію для розв'язання життєвих проблем;
- дотримуватися етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії;

- дотримуватися правил безпечної роботи з комп'ютерними пристроями.

Мистецька освітня галузь

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- розвиток почуттєвої сфери учнів, набуття ними досвіду емоційноестетичних переживань, формування мистецьких уподобань та особистісних художніх цінностей;

- поглиблення мотивації до пізнання творів вітчизняного і зарубіжного мистецтва; виховання гордості за здобутки рідного мистецтва та толерантного ставлення до мистецтва інших етносів і народів;

- формування умінь художнього сприймання, аналізу художньої мови та оцінювання творів мистецтва, аргументування думки відповідно до вікових можливостей з використанням мистецьких термінів;

- оволодіння способами художньо-творчої діяльності в різних видах мистецтва, комунікації з іншими в художній творчості;

- досягнення розуміння учнями можливостей цифрових технологій щодо їх застосування в мистецькій творчості;

- розвиток здатності самопізнання і самовираження, керування власними емоційними станами через мистецтво і різні види художньої творчості; розвиток креативності й мистецьких здібностей;

- формування здатності встановлювати зв'язок між видами мистецтва, між мистецтвом та іншими сферами знання (літературою, математикою, знаннями про природу, історію тощо); мистецтвом і явищами довкілля;

- усвідомлення значення мистецтва в житті людини та художнього пізнання для власної успішності;

- формування культури глядача-слухача;

- соціалізація учнів через мистецтво, формування здатності об'єктивно оцінювати творчі здобутки свої та інших.

Фізкультурна освітня галузь

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного

ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

– виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;

– розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причиннонаслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;

– використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційнокомунікативних технологій і критичного мислення;

– формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;

– розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурнооздоровчої діяльності;

– розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесної гри, уміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

**Положення Сумського державного педагогічного університету
імені А.С.Макаренка**

1. https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/polozhennia/polozhennya_pro_praktic_hnu_pidgotovku_zdobuvachiv_51c17.pdf
2. https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpeche_nnya_ad_2866f.pdf
3. https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_pro_pereza_rahuvannya_rezultativ_navchannya_adbc9.pdf
4. https://sspu.edu.ua/images/2024/docs/polozhennia/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_4fe44.pdf
5. https://sspu.edu.ua/images/2024/docs/polozhennia/polozhennya_pro_dualnu_formu_zdobuttya_vischoyi_os_e4876.pdf

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Аналіз уроку: планування, методика, технологія проведення, аналіз. Х.: Вид. група «Основа», 2006. 144 с.
2. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс . Навчальний посібник. Львів., 2011 567 с.
3. Березюк О.С., Власенко О.М. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 212 с.
4. Бойко А. Концептуальні засади 12-бальної системи оцінювання у закладах вищої педагогічної освіти. *Рідна школа*. 2002. №2. С. 12-15.
5. Бондар В. І. Дидактика : підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. К. : Либідь, 2005. 264 с.
6. Волкова Н.П. Педагогіка. К.: Академія, 2012. 612 с.
7. Закон України «Про вищу освіту»: Чинне законодавство зі змінами і доповненнями станом на 20 січня 2015 року (Офіційний текст). К.: Видавець Паливода А.В., 2015. 100 с.
8. Казакова Н.В. Педагогічна практика. Пробні уроки та заняття в школі: методичний посібник. Хмельницький: Вид-во ХГПІ, 2003. 69 с.
9. Казакова Н.В. Переддипломна педагогічна практика в школі: методичний посіб. Хмельницький: Вид-во Хмельницького гуманітарно-педагогічного інституту, 2004. 164 с.

10. Кірик М., Данилова Л. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навч.-метод. посіб. Львів: Світ, 2019. 136 с.

11. Кіт Г. Г. Педагогічна практика в системі ступеневої підготовки вчителя початкових класів: навч.-метод. посібник для студентів педагогічних закладів освіти (спеціальність: початкове навчання). Вінниця, 2007. 222 с.

12. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи. Навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ : Слово, 2015. 630 с.

13. Машкіна Л.А. Педагогічна практика у системі ступеневої підготовки вчителів початкових класів. Програма та методичні рекомендації щодо її реалізації. Хмельницький: Вид-во ХГПІ, 2001. 52 с.

14. Стефаніна Н.В. Педагогічна скринька майбутнього вчителя: навчальний посібник для студентів, аспірантів, викладачів, методистів, керівників практики середніх та вищих педагогічних навчальних закладів, вчителів шкіл різного типу. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2006. 328 с.

15. Типові освітні програми Нової української школи для закладів загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи. К.: Видавництво «Світоч», 2019. 336 с.

Додаткова:

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич: Коло, 2006. 326 с.

2. Воробйова С. Дидактична гра в процесі навчання. *Рідна школа*. 2002. №10. С. 46-48.

3. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії. Наук.-метод. посібник. К.: МАУП, 2000. 309 с.

4. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Л.: ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 604 с.

5. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки. К.: Знання, 2003. 450 с.

6. Руденко О. Використання гри як засобу підвищення ефективності навчання. *Школа* : інформаційно-методичний журнал. 2011. № 11. С. 67-70.

7. Фенцик О. М. Педагогічна комунікація: навчальний посібник для студентів спеціальностей 011 «Освітні, педагогічні науки», 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта» освітнього ступеня магістр. Мукачево: вид-во МДУ, 2018. 215 с.

8. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. 2-ге вид. доп. вид. Академвидав, 2014. 456 с.

9. Чепіль М.М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. К.: Академвидав, 2014. 216с.

10. Червінська І., Довбенко С. Теоретико-методичні засади виховної роботи в початковій школі: навч.-метод. посіб. для студ. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2012. 515 с.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

1. Бібліотека методичних матеріалів для вчителя початкових класів <https://vseosvita.ua/library/harakteristika-dialnosti-vcitela-pocatkovih-klasiv-214150.html>

2. Закон України про повну загальну середню освіту https://urst.com.ua/act/pro_povnu_zagalnu_serednyu_osvitu

3. Концепція Нової української школи <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

4. Навчальні програми для 1-4 класів <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-1-4-klasiv>

5. Нова українська школа <https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola?&type=all&tag=nova-ukrainska-shkola>

6. Оновлені програми для початкової школи 1-4 класів <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/pochatkova-shkola/onovleni-programi-dlya-pochatkovoi-shkoli-1-4-klasiv>

7. Офіційний сайт МОН України <https://mon.gov.ua/>

8. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>

9. Професійний стандарт <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>

10. Початкова освіта (НУШ) <https://nus.org.ua/tags/114/>

Навчальне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ТА ІНСТРУКТИВНО-ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИРОБНИЧИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАКТИК
В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 013 ПОЧАТКОВА ОСВІТА
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 013 Початкова освіта**

Укладачі: Кондратюк Світлана Миколаївна
Павлущенко Наталія Миколаївна

Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2025
Відповідальний за випуск: Павлущенко Н.М.
Комп'ютерний набір і верстка: Павлущенко Н.М.

Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка
40002, Суми вул. Роменська, 87